

Helårsöversikt

Januari – december 2016

Folksamgruppen

2016

Folksam

Ett gott slut

Folksamgruppen avslutade 2016 stabilt, trots en rad utmaningar. Det låga ränteläget fortsätter att prägla vår tillvaro. Brexit, bankoro i Europa, minskad världshandel, avmattning i Kina och framväxten av populistiska och nationalistiska politiker över hela världen bidrar till osäkerheten. Och så naturligtvis USA och dess nya politiska ledning.

Trycket är också högt på regleringsområdet. Och mycket tyder på att det bara blir högre. I oktober kom regeringen med inriktningsbeslutet som gör det möjligt för oss att bilda tjänstepensionsföretag med egen reglering. Viktiga frågor återstår att lösa, som den om kapitalkrav. Med tjänstepensionsbranschens speciella förutsättningar är det här dock den bästa lösningen för våra kunder.

I november kom förslaget om finansskatt. Det innebär en extra lönekostnad på 15 procent och drabbar även pensionsbolag, särskilt ömsesidigt drivna som Folksamgruppen. Om förslaget blir verklighet så tillhör våra kunder och pensionärer förlorarna, eftersom de ökade kostnaderna direkt skulle träffa dem. Det vore högst beklagligt.

Folksamgruppens totala premievolymer växer enligt plan. Vårt starka sakförsäkringserbjudande fortsätter att driva efterfrågan, samtidigt som premieinflödena i livförsäkringsverksamheten förblir mer kontrollerade. För att skapa utrymme till en fortsatt aktiv investeringsstrategi och därmed goda pensioner för våra kunder sänkte vi garantin och den garanterade räntan i vår traditionella livförsäkring. Däremot höjde vi återbäringsräntan i höstas, och sedan februari 2017 har vi höjt den ytterligare. Nu ligger återbäringsräntan på fem procent.

Orsaken till att vi kan höja återbäringsräntan beror på att vi – trots negativ ränta – har levererat en god avkastning under året. Totalt gör Folksamgruppen omkring 28 miljarder kronor i avkastning under 2016. Den är en fantastisk värdeutveckling på kundernas pengar.

Samtidigt passerar vi 400 miljarder kronor i förvaltat kapital. Räknar vi även med våra fondförsäkringstillgångar så uppgår våra kunders totala tillgångar till nästan 525 miljarder kronor. Det är mer än någonsin tidigare. Och det är ett stort förtroende vi måste förvalta framgångsrikt. Varje dag.

Folksamgruppen fortsatte satsningen på gröna obligationer. Vi har så här långt investerat närmare sju miljarder kronor och dessutom utökat ramen till tolv miljarder kronor. En

annan investering vi gjorde och som passar oss bra var den i Volvo Cars. Som en av tre institutionella investerare gick vi in med en miljard kronor och gjorde i ett slag Volvo Cars lite mer svenskt.

Folksamgruppen har under 2016 fortsatt arbetet med att bli mer moderna, konsoliderade och effektiva. Vi har arbetat med att ha ordning på kostnadsläget och få utväxling av pågående IT-satsningar. Det har i viss mån inneburit en omprioritering i utvecklingsportföljen och lägre utvecklingstakt.

2017 bjuder på utmaningar och möjligheter. Vi står väl rustade att ta oss an bådadera. Det handlar mycket om de små förbättringarna och att fortsätta att "gmeta" på i vardagen för att bli lite mer effektiva och skapa trygghet för kunderna. För det råder inget tvivel om att vårt mål är att ha branschens mest nöjda kunder.

Jens Henriksson
Vd och koncernchef

Folksamgruppen är kundägt och omfattar de två moderföretagen Folksam Liv och Folksam Sak med respektive dotterföretag. Folksamgruppen innefattar moderföretagen och samtliga dotterföretag med de justeringar som framgår av fotnoterna under respektive resultattabell. I den här delårsöversikten redovisar vi koncernen Folksam Sak, moderföretaget Folksam Liv och KPA Pension.

Väsentliga händelser under perioden

- För att värna om en fortsatt stabil utveckling på sparande i traditionell livförsäkring ändrade Folksam Liv i garantin för premiebestämd försäkring med utjämnad återbäring.
- Folksam Liv höjde från och med den första november återbäringsräntan i den traditionella livförsäkringen från tre till fyra procent.
- Folksamgruppen investerade totalt 4,2 miljarder kronor i gröna obligationer under årets fjärde kvartal, varav 2,5 miljarder i en grön obligation som Kommuninvest gav ut.
- Folksamgruppen investerade, som en av tre institutionella investerare, en miljard kronor i preferensaktier i Volvo Cars.
- Folksam Liv förvärvade fastigheten Lysbomben 6 på Kungsholmen i Stockholm till ett värde av knappt 550 miljoner kronor.
- Per den 31 december skrev Folksam Sak ner värdet av sitt innehav i Cooperante, som äger 11,1 procent av Arenabolaget i Solna KB, till noll. Den ursprungliga investeringen var 100 miljoner kronor.
- Daniel Barr utsågs till ny produktdirektör, Jesper Andersson till ny ekonomidirektör (CFO) och Anna-Karin Laurell till ny chef för affärsområde Privat.

Väsentliga händelser efter periodens utgång

- Folksamgruppen investerade totalt 1,5 miljard kronor i fyra emissioner av gröna obligationer.
- Folksam Liv höjde från och med den första februari återbäringsräntan i den traditionella livförsäkringen från fyra till fem procent.
- Folksamgruppen fortsätter att öka sin exponering mot infrastruktur genom att investera en miljard kronor i Infranode I.

Översikt: Nyckeltal

Folksamgruppen	2016	2015	2014
Folksam kundindex (FKI), %	79	78	79
Premier, Mkr ¹	47 023	50 469	47 501
varav Folksam Sak ²	14 269	13 395	12 925
varav Folksam Liv ²	32 754	37 074	34 576
Förvalt kapital, Mkr ^{3,4}	400 270	368 454	350 170
Fondförsäkringstillgångar, Mkr ^{3,4,5}	124 043	111 144	99 525
Antal heltidstjänster ⁶	3 731	3 706	3 563

¹ Premier omfattar premieintäkt i sakförsäkring, premieinkomst i livförsäkring samt inbetalningar från sparare i fondförsäkring, inklusive de ej konsoliderade försäkringsföretagen.

² Avser total summering av premier per bolag med respektive dotterföretag, inklusive de ej konsoliderade försäkringsföretagen.

³ Avser vid periodens slut.

⁴ Tillgångar enligt totalavkastningstabell med avdrag för bolagsstrategiska innehav, vilket i huvudsak avser värdet av dotterföretag.

⁵ Placeringstillgångar för vilka försäkringstagarna bär risken.

⁶ Baseras på betald tid under perioden.

Folksamgruppen fjärde kvartalet

Marknadsutveckling

Försäkrings- och pensionssparandebranschen verkar på en marknad under stor omvandling. Den ekonomiska osäkerheten i världen bidrar, inte minst det låga ränteläget och Storbritanniens utträde ur EU. Mellanöstern, stagnationen i Kina och den något lägre farten i den amerikanska ekonomin påverkar, liksom det politiska läget i Ryssland och den nya politiska ledningen i USA. Sverige fortsätter dock att visa både hög tillväxt och lägre arbetslöshet.

Samtidigt fortsätter ränteläget att oroa både branschen och myndigheterna. Nya typer av investeringar och anpassningar i produkterna är två åtgärder för att hantera situationen.

Nya och kommande regelverk ställer stora krav på omställning av verksamheter i branscherna för försäkring och pensionssparande. Sedan början av 2016 gäller Solvens II (försäkringsrörelselag), samtidigt som bolag som bedriver tjänstepensionsverksamhet istället kan följa övergångsregler. I början av oktober meddelade regeringen om ett inriktningsbeslut när det gäller den kommande tjänstepensionsregleringen. Utifrån ambitionen att nå en lösning som ger fullgott skydd för konsumenterna och samtidigt möjliggör en effektiv förvaltning av tjänstepensioner innebär beslutet att det blir olika reglering för tjänstepensionsföretag och försäkringsbolag. Däremot återstår ett antal viktiga frågor att få besked om, som den om hur kapitalkraven kommer att se ut för tjänstepensionsföretagen. Ett förslag på en ny tjänstepensionsreglering kommer att remitteras under hösten 2017.

I november tog regeringen emot utredningen om "Skatt på finansiell verksamhet". Den föreslår en skatt på 15 procent på den samlade lönekostnaden för banker och övrig finansbransch, inklusive aktörer inom försäkringar och pensionsparande. Syftet är att minska den skattefordel som sektorn kan antas ha till följd av att omsättning av finansiella tjänster av skattetekniska skäl har undantagits från mervärdesskatteplikt. Skatten föreslås införas den 1 januari 2018.

Folksam har en stabil position på marknaden. Premiesiffror från Svensk Försäkring efter tredje kvartalet 2016 visar att vi fortsätter att vara marknadsledare inom livförsäkring och tredje störst på skadeförsäkringsmarknaden.

Inom livförsäkring syns den planerliga inbromsningen. Det är nu omkring 1,5 år sedan vi genomförde ändringarna i produkten. Samtidigt ökar ett antal mindre marknadsaktörer sina marknadsandelar. Efter årets tredje kvartal har Folksam en marknadsandel på 15,4 procent (inbetalda premier för både gamla och nya försäkringar). Vid samma tidpunkt förra året var vår marknadsandel 17,7 procent.

Folksamns marknadsandel inom skadeförsäkring är 16,3 procent efter årets tredje kvartal, jämfört med 16,7 vid samma period förra året. Det är de mindre bolagen som tar marknadsandelar inom skadeförsäkring, även om de fyra största bolagen fortsatt har ungefär 80 procent av marknaden.

Folksam ökar sin andel inom hushållsmarknaden och den största tillväxten ser vi inom sjuk- och olycksfall samt husdjur.

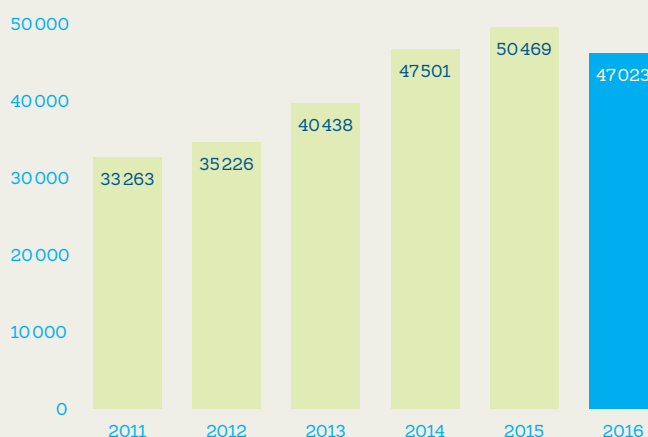
Folksamgruppen

Folksamgruppens totala premievolymer uppgick för helåret 2016 till 47 023 (50 469) miljoner kronor. Folksam Liv med dotterföretag står för 32 754 (37 074) miljoner kronor och Folksam Sak med dotterföretag för 14 269 (13 395) miljoner kronor.

De stora utvecklingsåtgärderna, som förbättring av IT-systemen och förberedelser för regelverksanpassningar, fortsätter för att Folksamgruppen ska bli ett än mer modernt och effektivt företag. Men de driver också kostnader, som vi har noga uppsikt på. Vi ska hålla en investeringstakt på en miljard kronor per år och prioriterar därför bland projekten för att säkerställa att vi håller denna investeringsnivå och att de projekt vi har i gång levererar avsedd nytta.

Folksamns index för kundnöjdhet (FKI) uppgick till 79 (78) procent nöjda kunder vid utgången av 2016. Det kan jämföras med målet om 78 procent för helåret.

Total premievolymer, Mkr

Solvens II

Det nya Solvens II-regelverket trädde i kraft den första januari 2016. Folksam Sak med dotterföretag rapporterar enligt Solvens II. Folksam Liv med dotterföretag har rena Solvens II-bolag (KPA Livförsäkring), företag med blandad verksamhet (Folksam Fondförsäkring och Folksam Liv) och rena tjänstepensionsbolag (Folksam LO fondförsäkring och KPA Pensionsförsäkring) som följer Solvens I-regelverket. Bolagens kapitalkrav enligt Solvens II fastställs enligt standardmodellen. Samtliga bolag uppfyller solvens- och minimikapitalkrav. Beräkningar av solvenskvot för Folksam Sak (koncern) och Folksam Liv (moderbolag) redovisas med ett kvartals eftersläpning i den här helårsöversikten.

Förvaltad kapital och fondförsäkrings-tillgångar

Per den 31 december 2016 förvaltade Folksamgruppen 400 270 (368 454) miljoner kronor. Trots det fortsatt låga ränteläget och den politiska oron i världen lyckas vi prestera en god avkastning under årets fjärde kvartal. Det är framför allt i våra fastighets- och aktieportföljer som utvecklas starkt, men även de räntebärande pappren levererar avkastning.

Vad gäller tillgångsslagen i kapitalportföljen fortsätter satsningen inom fastigheter, vilket inneburit att fastigheter ökat till sju procent av värdet av Folksamgruppens förvaltade kapital. Samtidigt fortsätter vi att inom ramen för våra specialplaceringar (f.d. alternativa placeringar) att investera i gröna obligationer. Under perioden – och efter periodens utgång – har Folksamgruppen (inkl. KPA Pension) investerat i gröna obligationer som emitterats av Örebro stad (250 miljoner kronor), Norrköpings kommun (400 miljoner kronor) och Region Skåne (650 miljoner kronor) samt Kommuninvest (2,5 miljoner). Efter dessa förvärv hade vi investerat totalt omkring 5,6 miljarder kronor i gröna obligationer. Efter periodens utgång har vi förvärvat ytterligare 1,5 miljard kronor i gröna obligationer bland annat i emissioner utgivna av Europeiska investeringsbanken och Nederländse Waterschap-sbank. Vi är nu en av den svenska marknadens allra största investerare i gröna obligationer.

Folksam Liv förvärvade fastigheten Lysbomben 6 på Kungsholmen i Stockholm till ett värde av knappt 550 miljoner kronor. Fastigheten är uthyrd till Riksarkivet på ett 25-årigt hyresavtal.

Inom ramen för fastighetsverksamheten påbörjade vi även förberedelsearbetet för att rusta upp ett KPA Pension-ägt bostadsområde om 450 lägenheter i Staffanstorp. Efter en noggrann inventering av behoven har en upprustningsplan tagits fram för att skapa en grön och hållbar boendemiljö.

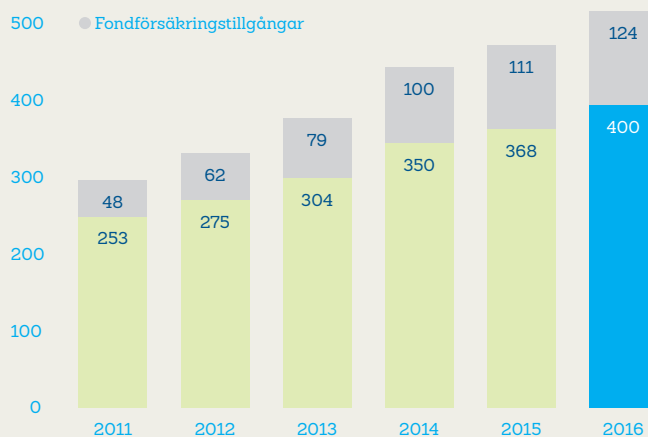
I december meddelade Folksamgruppen om en miljardinvestering i preferensaktier i Volvo Cars. Investeringen ger kunderna god riskjusterad avkastning och stöttar samtidigt Volvo Cars expansionsplaner. Folksamgruppen var en av tre svenska institutionella investerare i emissionen, vars totala värde uppgick till fem miljarder kronor.

Per den 31 december skrev Folksam Sak ner värdet av sitt innehav i Cooperante, som äger 11,1 procent av Arenabolaget i Solna KB, till noll. Den ursprungliga investeringen var 100 miljoner kronor.

Fondförsäkringstillgångarna uppgick per den 31 december 2016 till 124 043 (111 144) miljoner kronor. Folksams fondutbud guidas på parametrarna avkastning, avgifter och hållbarhet. Därför tillkom under kvartalet den hållbara tillväxtmarknadsfonden Nordea Emerging Stars. Fonden har visat prov på både god historik och gediget hållbarhetsarbete som är införlivat i investeringsprocessen.

Folksam kompletterade sitt guidade fondutbud under kvartalet med hedgefonden Blackstone Diversified Multi-Strategy Fund. Folksam blir därmed det första fondförsäkringsbolaget i Sverige att erbjuda en fond från fondförvaltaren Blackstone.

Folksamgruppens förvaltade kapital och fondförsäkringstillgångar, Mdr kr

Folksamgruppens förvaltade kapital, december 2016

Återbäring

Återbäring är det yttersta beviset på att vi är kundägda och bidrar till att stärka kundernas gillande av oss. Folksam Sak delar ut återbäring till sina kunder för femte året i rad, efter att 2012 ha återinfört återbäringsprogrammet. Inom Folksam Sak uppgår återbäringen till 271 (325) miljoner kronor och omfattar djur-, boende- och fordonsförsäkringar samt personrisk. Återbäringen delas mellan 2,3 miljoner kunder. Folksam Liv ingår i återbäringsprogrammet inom riskförsäkring (gruppförsäkringar) för fjärde året i rad. Folksam Liv har ännu inte fattat beslut om återbäring.

Folksam Sak (koncernen)

Folksam Sak (koncernen)	2016	2015	20154
Premieintäkt, Mkr	12 997	12 225	11 630
Försäkringstekniskt resultat, Mkr	-161	362	-59
Resultat före skatt, Mkr	1 763	817	2 466
Totalkostnad, %	100	96	100
varav skadekostnad, %	82	77	81
varav driftskostnad, %	18	19	19
Totalavkastning, %	6,3	2,2	8,6
	Dec 2016	Dec 2015	Dec 2014
Solvenskvote ¹⁾ (sep 2016)	1,9	-	-
Konsolideringsgrad, %	139	133	132
Solvenskvote ¹⁾ , moderföretaget (okt 2016)	2,0	-	-
Konsolideringsgrad, moderföretaget, %	157	149	153

¹⁾ Solvenskvoten avser kapitalbas i relation till kapitalkrav i enlighet med Solvens II-regelverket. Solvenskvoten redovisas med ett kvartals eftersläpning.

Premieintäkterna för perioden uppgick i sakförsäkringskoncernen till 12 997 (12 225) miljoner kronor, vilket är sex procent högre jämfört med 2015. Ökningen beror i huvudsak på ett starkt erbjudande, ökad försäkringsvilja hos kunderna och premiehöjningar, samtidigt som utvecklingen mot försäkringar med mer innehåll fortsätter. Störst tillväxt ser vi fortsatt inom försäkringsgrenen sjuk- och olycksfall. Annullationsgraderna förblir på en stabil nivå.

Totalkostnadsprocenten i koncernen uppgick till 100 (96). Det är en försämring med fyra procentenheter jämfört med föregående år. Försämringen av skadekostnadsprocenten till 82 (77) procent beror främst på större avsättningar för skadelivräntor i moderföretaget på grund av ränteförändringar och lägre positivt resultat från skadeavveckling jämfört med föregående år.

Driftskostnadsprocenten minskar till 18 (19) främst drivet av lägre utvecklings- och anskaffningskostnader samt ökad premieintäkt.

Folksam Sak-koncernens försäkringstekniska resultat blev -161 (362) miljoner kronor. Försämringen kan främst tillskrivas skadeutfallet i kombination med en lägre kapitalavkastning i försäkringsrörelsen. Detta motverkas delvis av minskad kostnad för återbäring. Resultatet före skatt uppgick till 1 763 (817) miljoner kronor. Kapitalavkastning-

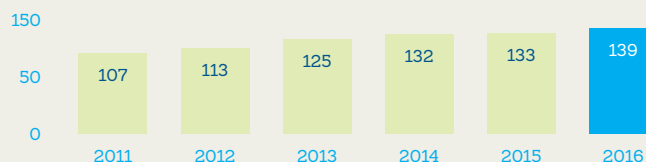
en förbättrades påtagligt under perioden både jämfört med första halvåret och 2015. Samtliga tillgångsslag bidrar, men störst avkastningsökning ser vi inom aktier. Totalavkastningen uppgick till 6,3 (2,2) procent.

Solvensknoten, som vi redovisar med ett kvartals eftersläpning, är stabil och uppgår till 1,9 för koncernen och 2,0 för moderföretaget. Konsolideringsgraden ökade jämfört med motsvarande period föregående år och uppgick till 139 (133) procent i koncernen och till 157 (149) procent i moderbolaget. Att konsolideringsgraden ökar kan tillskrivas resultatförbättringen.

Hämt inom sakförsäkring (okt-dec 2016)

- Styrelsen för skadeförsäkringsbolaget Tre Kronor utsåg vid ett extra styrelsemöte Henrik Persson till ny vd. Han kommer senast från KPA Pension.

Konsolideringsgrad %

Folksam Liv (moderföretaget)

Folksam Liv (moderföretaget)	2016	2015	2014
Premieinkomst, Mkr	9 839	13 479	13 438
Totalavkastning, %	8,4	3,7	12,0
	Dec 2016	Dec 2015	Dec 2014
Förvaltad kapital, Mkr	176 267	164 489	156 156
Solvensgrad, %	165	162	155
Solvensknot för blandade bolag ¹⁾ (sep 2016)	3,8	-	-
Kollektiv konsolidering ²⁾ tjänstepensionsverksamhet, %	121	119	-
Kollektiv konsolidering ²⁾ övrig livförsäkringsverksamhet, %	119	118	-

¹⁾ Solvenskvoten för blandade bolag avser summan av kapitalbasen i relation till kapitalkrav för övrig livförsäkring (i enlighet med Solvens II-regelverket) och kapitalbasen i relation till kapitalkrav (i enlighet med Solvens I-regelverket) för tjänstepensionsverksamhet. Solvenskvoten redovisas med ett kvartals eftersläpning.

²⁾ Den kollektiva konsolideringen beräknades fram till och med 20151130 uppdelat på verksamhetsgrenarna Liv1 och Liv2. Därefter slogs all tjänstepensionsverksamhet samman och verksamhetsgrenarna "tjänstepensionsverksamhet" och "övrig livförsäkringsverksamhet" bildades.

Premieinkomsten för Folksam Liv uppgick till 9 839 (13 479) miljoner kronor. Det är en fortsatt inbromsning i framför allt engångsbetalda premier enligt plan efter de förändringar vi genomförde i den traditionella livförsäkringen under 2015, det vill säga olika återbäringsräntor för nytt och gammal kapital, för att värna om en långsiktigt trygg avkastning för kunderna. Andelen löpande avtal ökar dock inom nyteckning.

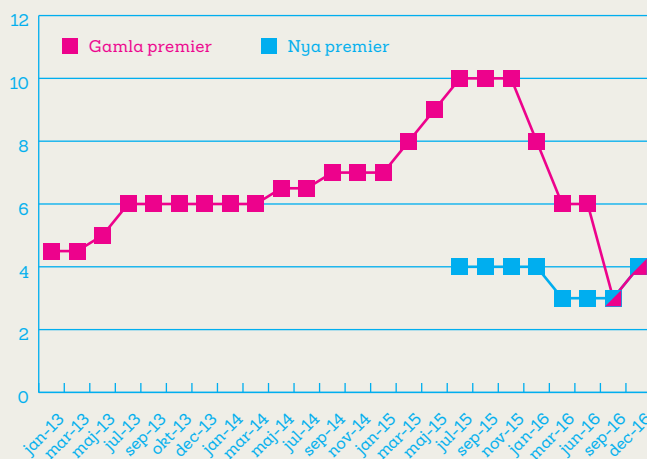
Traditionellt privat pensionssparande minskar från 7,1 till 3,8 miljarder kronor och individuell tjänstepension minskar från 1,5 till 1,0 miljarder kronor. Det senare beror bland annat på förändringar i villkor och anpassning till kommande regelverk avseende förmedlad försäljning. Kollektivavtalade tjänstepensioner växer till 2,6 (2,5) miljarder kronor. Driftkostnaderna minskar totalt sett till följd av lägre anskaffningskostnader, även om de pågående utvecklingsprojekten, såsom regel Anpassning, effektivisering av IT-system och andra processer, fortsätter att driva kostnader.

Totalavkastningen för perioden uppgick till 8,4 (3,7) procent. Samtliga tillgångsslag bidrar positivt till avkastningen, aktier med 15,1 procent, räntebärande papper med 3,1 procent och fastigheter med 21,9 procent. Sett över de fem senaste åren 2012-2016 har den årliga genomsnittliga totalavkastningen för Folksam Liv varit 7,7 procent.

Solvensgraden var 165 (162) procent per den sista december 2016. Solvensgraden ökar främst till följd av den goda kapitalavkastningen. Solvenskvoten för blandade bolag, som vi redovisar med ett kvartals eftersläpning, är stabil och uppgår till 3,8 för moderföretaget. Den kollektiva konsolideringsgraden för premiebestämd tjänstepensionsförsäkring uppgick till 121 (119) procent den sista december 2016 och till 119 (118) procent för övrig livförsäkringsverksamhet.

Den numera gemensamma återbäringsräntan höjdes under kvartalet från tre till fyra procent. Sedan den första februari 2017 är den fem procent.

Återbäringsränta

2015 delade Folksam Liv upp återbäringsräntan i "gammalt" respektive "nytt kapital". Beroende på bestånd är brytpunkten den första juni 2015 (Liv2) eller den första juli 2015 (Liv1). Diagrammet visar brytpunkten för Liv1. 2015 1130 slogs all tjänstepensionsverksamhet samman och verksamhetsgrenarna "tjänstepensionsverksamhet" och "övrig livförsäkringsverksamhet" bildades. Återbäringsräntan har varit densamma för dessa verksamhetsgrenar sedan uppdelningen. Sedan den första september 2016 har Folksam Liv en gemensam återbäringsränta för "gammalt" och "nytt kapital".

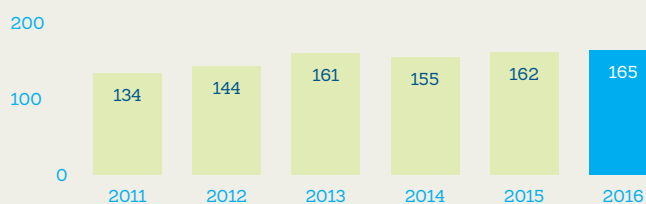
Hänt inom livförsäkring (okt-dec 2016)

- För att värna om en fortsatt stabil utveckling på sparande i traditionell livförsäkring – genom att få större utrymme att investera i tillgångar som över tid kan ge bättre avkastning än räntebärande investeringar – ändrade Folksam Liv i garantin för premiebestämd försäkring med utjämnad återbäring. Ändringen innebär att garantiräntan sänks från och med den 1 januari 2017 från 1,5 procent till 1 procent och att garantin räknas på 80 procent av de nya inbetalningarna, istället för tidigare 85 procent. Kollektivavtalade försäkringar med traditionell förvaltning berörs endast av den ändrade garantiräntan från och med den första januari 2017.
- Folksam Liv höjde från och med den första november återbäringsräntan i den traditionella livförsäkringen från tre till fyra procent. Från och med den första februari 2017 höjde Folksam Liv återbäringsräntan med ytterligare en procentenhet. Därmed är den fem procent.

Totalavkastning %

Solvensgrad %

KPA Pension

KPA Pensionsförsäkring AB	2016	2015	2014
Premieinkomst, Mkr	12 138	11 726	10 172
Totalavkastning, %	6,6	3,3	13,3
Avkastningsränta, %	6,7	3,7	13,4
	Dec 2016	Dec 2015	Dec 2014
Förvaltad kapital, Mkr	148 379	132 283	122 713
Solvensgrad, %	164	164	166

Premieinkomsten för KPA Pensionsförsäkring uppgick till 12 138 (11 726) miljoner kronor, vilket är en ökning med närmare fyra procent. Inlösenaffären är tillbaka på mer normala nivåer efter förra årets särskilt goda utveckling. Premier för 2015 års val förmedlades till KPA Pension i slutet av mars 2016.

KPA Pension fortsätter att öka på kryssvalsmarknaden och fick närmare 100 000 nya pensions sparare, framför allt inom avtalsområdet KAP-KL.

KPA Pensionsförsäkrings solvensgrad var 164 (164) procent per den sista december. Det är de lägre marknadsräntorna och ändringen i slutet av 2015 kring antaganden om temporära uttag som har en negativ inverkan på solvensgraden, samtidigt som den goda avkastningen och det positiva kassaflödet drar åt motsatt håll. KPA Pensionsförsäkring vidtog under året åtgärder för att minska andelen temporära uttag. Dessa har gett effekt och de temporära uttagen ligger nu på en bättre nivå än jämförbara bolag.

Totalavkastningen uppgick till 6,6 (3,3) procent för perioden och avkastningsräntan var 6,7 (3,7) procent. Samtliga tillgångsslag utvecklas positivt under perioden. Utflyttat kapital i traditionell försäkring har minskat under året från omkring 1 250 miljoner kronor till 900 miljoner kronor. Bolagets totala nettokassaflöde är fortsatt starkt positivt. Kostnaderna för effektiviserings- och moderniseringsarbetet är något lägre framför allt för IT-utveckling och -förvaltning efter omprioritering i utvecklingsportföljen. Förvaltningskostnadsprocenten i KPA Pensionsförsäkring utvecklades gynnsamt under 2016.

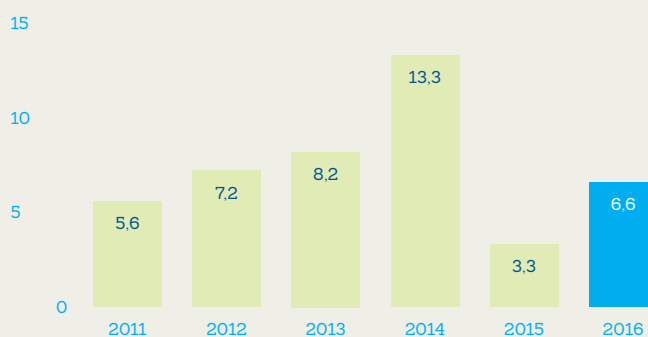
KPA Pensionstjänst är under avveckling och verksamheten har under 2016 integrerats i KPA Pensionservice.

Sett över de fem senaste åren 2012-2016 har den årliga genomsnittliga totalavkastningen för KPA Pensionsförsäkring varit 7,7 procent.

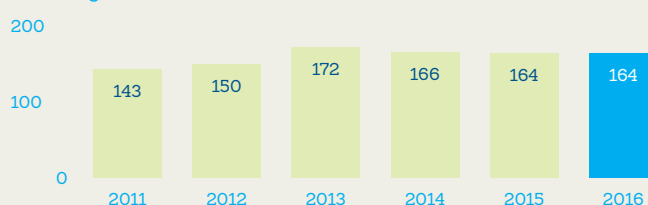
Hämt inom KPA Pension (okt-dec 2016)

- Britta Burreau tillträdde som vd för KPA Pension i december 2016.
- Arbetsmarknadens parter inom kommun- och landstingssektorn utsåg KPA Pensionsförsäkring till försäkringsgivare för familjeskyddet från och med den första januari 2018 för alla anställda i kommunsektorn som omfattas av den avgiftsbestämda kollektivavtalade tjänstepensionen AKAP-KL.
- Inge Bäckström utsågs till tillförordnad vd i KPA Pensionservice sedan den tidigare vd:n Henrik Persson tagit sig an vd-skapet i systerbolaget Tre Kronor. Johan Sjöström utsågs till tillförordnad vd i KPA Livförsäkring när den dåvarande vd:n Mia Liblik tog över vd-skapet i systerbolaget Folksam LO Pension.
- KPA Pensionservice vann under perioden ett antal upphandlingar av pensionsadministration, däribland kommunerna Sala, Heby och Vadstena. Efter periodens utgång vann KPA Pensionservice även Haninge kommuns upphandling.
- För fjärde året i rad tog Max Matthiessen tempen på hur svenska pensionsbolag arbetar med ansvarsfulla investeringar. KPA Pension fick, tillsammans med tre andra bolag, betyget väl godkänt betyg inom traditionell förvaltning.

Totalavkastning %

Solvensgrad %

Det här är Folksamgruppen

Hos Folksamgruppen kan kunden försäkra sig själv, sina nära och kära, sina ägodelar och spara till pensionen. Vårt jobb är att ge trygghet i livets alla skeden. Varje gång vi möter en kund, möter vi en ägare. Och vi har många ägare. Vi försäkrar nästan varannan svensk och har hand om pensionen för mer än två miljoner människor. Det betyder att Folksamgruppen idag är ett av Sveriges 30 största företag.

Fyra varumärken, två koncerner och tio försäkringsbolag

Folksamgruppen omfattar de två moderföretagen Folksam ömsesidig sakförsäkring (Folksam Sak) och Folksam ömsesidig livförsäkring (Folksam Liv) med dotterföretag. Två av försäkringsverksamheternas dotterföretag i Folksam Liv är delägda. Det är varumärkena Folksam LO Pension, som vi äger till 51 procent, och KPA Pension, som Folksam äger till 60 procent. I Folksam Sak är dotterföretaget Folksam Skadeförsäkring delägt till 75 procent.

Vår vision

Våra kunder ska känna sig trygga i en hållbar värld.

Vår affärsidé

Vi är kundernas företag som erbjuder försäkringar och pensionssparande som skapar trygghet och gillas av många.

Vårt övergripande mål

Vi ska ha försäkrings- och pensionssparandebranschens mest nöjda kunder.

Läs mer på www.folksam.se

Våra kunder ska
känna sig trygga
i en hållbar värld

För ytterligare information, vänligen kontakta:

- Jesper Andersson, CFO Folksamgruppen, 070-831 59 76
- Juha Hartomaa, ansvarig investerarrelationer Folksamgruppen, 070-831 65 26.